

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
денної форми навчання

_____ Проценко О.М.
« ____ » _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОЛОГІЧНА ЕКОНОМІКА»

напрямок підготовки 6.051 «Економіка»

інститут, факультет: Шосткинський інститут СумДУ, факультет денної форми
навчання

Погоджено: Начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук В.О.

Шостка – 2016 р.

Робоча програма з екологічної економіки для студентів

за напрямом підготовки – 6.051 «Економіка»

«01» вересня 2016 року – 11 с.

*Укладена на основі Освітньо-професійної програми та Освітньо-кваліфікаційної характеристики
напрямку підготовки 6.051 «Економіка».*

Розробник: Тур О.М., ст. викладач кафедри економіки та управління

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол від “ ____ ” _____ 2016 року № ____

Завідувач кафедри економіки та управління _____
(підпис)

(Прожога І. В.)
(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 2016 року

Шостка, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітня програма, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна форма: 1,5 заочна форма: 1-й семестр – 3,5; 2-й семестр – 1,5.	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 051 «Економіка підприємства»		
	Освітня програма «Економіка і бізнес»		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Семестр	
Загальна кількість годин – денна форма: 45 год. заочна форма: 1-й семестр – 105 год; 2-й семестр – 45 год.		2-й	1-й / 2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 1,5 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	8 год. / 2 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8 год. / 2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		13 год.	89 год / 41 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
Вид контролю:			
дск	диф. залік / іспит		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 246,15 % (32 год / 13 год)

для заочної форми навчання – 15,38 % (20 год./ 130 год.)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Екологічна економіка» є отримання студентами знань, умінь, навичок, необхідних для прийняття зважених еколого-економічних рішень спрямованих на: оптимізацію використання природних ресурсів у виробничих процесах; мінімізацію шкідливого впливу економічної діяльності на навколишнє природне середовище; підтримку безперервного процесу відновлення екосистем як базису соціально-економічного розвитку тощо.

Основними завданнями дисципліни є вивчення закономірностей формування економічних, соціальних та правових аспектів господарювання суб'єктів природокористування по відношенню до навколишнього природного середовища.

Місце дисципліни у навчальному процесі. Навчальна дисципліна «Екологічна економіка» в методологічному аспекті пов'язана з такими навчальними дисциплінами, як «Основи економічної теорії», «Економіка підприємства», «Екологія», «Регіональна економіка», а також містить елементи природничих, суспільних та технічних наук і в організаційному відношенні є самостійною наукою.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основи економічної теорії природокористування і охорони навколишнього природного середовища та закономірності формування і розвитку виробничих систем в контексті збалансованого природокористування;

вміти: використовувати отримані знання для вирішення конкретних задач у сфері раціонального природокористування, здійснювати аналіз ефективності заходів з охорони навколишнього природного середовища, економічну оцінку природних ресурсів, використовувати еколого-економічний інструментарій для досягнення збалансованого еколого-економічного розвитку територій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Економічна теорія раціонального природокористування.

Тема 1. Вступ в економічну теорію природокористування та охорони навколишнього природного середовища.

Основні визначення та поняття в природокористуванні. Інструментарій і предмет економіки природокористування. Зв'язок економіки і екології. Основні соціально-економічні закони та принципи екології. Екосистема та її характеристика. Екологічні фактори середовища. Сутність природних факторів та антропогенних проблем навколишнього природного середовища. Біорізноманіття та проблеми його збереження.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [1; 2; 3].

Тема 2. Прикладні та галузеві аспекти економіки природокористування.

Техногенний вплив на біосферу. Природоохоронне районування та регіональні екологічні проблеми. Еколого-економічні проблеми урбанізованих територій. Екологічна оцінка території. Екологічний аналіз виробничих циклів галузей. Якісна характеристика галузевих аспектів природокористування. Кількісна характеристика галузевих аспектів природокористування. Екологічний моніторинг, його сутність та види. Основи екологічного нормування якості навколишнього середовища. Екологічний контроль стану навколишнього природного середовища.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [2; 3].

Тема 3. Методологія та інструменти управління природокористуванням та

охорони навколишнього природного середовища.

Основи платного природокористування. Збори за використання природних ресурсів. Платежі (збори) за порушення природного середовища. Екологічне страхування. Екологічна сертифікація та аудит.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [2; 3].

Тема 4. Стратегія еколого-економічного розвитку суб'єктів природокористування.

Сутність та характеристика стратегії еколого-економічного розвитку. Структура стратегії еколого-економічного розвитку та взаємозв'язок її елементів. Методологія формування та реалізації еколого-економічної стратегії.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3].

Тема 5. Теорія та інструментарій оцінки природних факторів.

Економічна оцінка природних ресурсів. Підходи до оцінки змін стану середовища. Методи оцінки еколого-економічних збитків.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3].

Тема 6. Основи еколого-економічного аналізу.

Показники еколого-економічної ефективності природоохоронних заходів. Показники та індикатори стійкого розвитку. Екологічна оцінка матеріального виробництва.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [3].

Тема 7. Екологічні проблеми в Україні та світі.

Проблеми раціонального використання природних ресурсів: ліси, атмосфера, водні об'єкти, земельні ресурси, ресурси корисних копалин. Виснаження природних ресурсів та погіршення їх якості. Транскордонне забруднення навколишнього природного середовища.

Література основна: [1; 2].

Література допоміжна: [2; 3].

4. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Економічна теорія раціонального природокористування.						
Тема 1. Вступ в економічну теорію природокористування та охорони навколишнього природного середовища.	5	2	2	-	-	1
Тема 2. Прикладні та галузеві аспекти економіки природокористування.	6	2	2	-	-	2
Тема 3. Методологія та інструменти управління природокористуванням та охорони навколишнього природного середовища.	6	2	2	-	-	2
Тема 4. Стратегія еколого-економічного розвитку суб'єктів природокористування.	5	2	2	-	-	1
Тема 5. Теорія та інструментарій оцінки природних факторів.	6	2	2	-	-	2
Тема 6. Основи еколого-економічного аналізу.	11	4	4	-	-	3
Тема 7. Екологічні проблеми в Україні та світі.	6	2	2	-	-	2
Усього за I модульний цикл	45	16	16	-	-	13
Усього годин	45	16	16	-	-	13

5. Структура навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1-й семестр						
Тема 1. Вступ в економічну теорію природокористування та охорони навколишнього природного середовища.	24	2	2	-	-	20
Тема 2. Прикладні та галузеві аспекти економіки природокористування.	26	2	2	-	-	22
Тема 3. Методологія та інструменти управління природокористуванням та охорони навколишнього природного середовища.	31	2	2	-	-	27
Тема 4. Стратегія еколого-економічного розвитку суб'єктів природокористування.	24	2	2	-	-	20
Усього за I семестром	105	8	8	-	-	89
2-й семестр						
Тема 5. Теорія та інструментарій оцінки природних факторів.	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 6. Основи еколого-економічного аналізу.	23	1	1	-	-	21
Тема 7. Екологічні проблеми в Україні та світі.	11	0,5	0,5	-	-	10
Усього за II семестром	45	2	2	-	-	41
Усього годин	150	10	10			130

6. Теми семінарських (практичних) занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Вступ в економічну теорію природокористування та охорони навколишнього природного середовища.	2
2	Прикладні та галузеві аспекти економіки природокористування.	2
3	Методологія та інструменти управління природокористуванням та охорони навколишнього природного середовища.	2
4	Стратегія еколого-економічного розвитку суб'єктів природокористування.	2
5	Теорія та інструментарій оцінки природних факторів.	2
6	Основи еколого-економічного аналізу.	4
7	Екологічні проблеми в Україні та світі.	2
Разом		16

7. Теми семінарських (практичних) занять (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-й семестр		
1	Вступ в економічну теорію природокористування та охорони навколишнього природного середовища.	2
2	Прикладні та галузеві аспекти економіки природокористування.	2
3	Методологія та інструменти управління природокористуванням та охорони навколишнього природного середовища.	2
4	Стратегія еколого-економічного розвитку суб'єктів природокористування.	2
2-й семестр		
5	Теорія та інструментарій оцінки природних факторів.	0,5
6	Основи еколого-економічного аналізу.	1
7	Екологічні проблеми в Україні та світі.	0,5
Разом		10

Практичне заняття складається з контрольної роботи або тестування з теоретичного матеріалу, вирішення ситуаційних завдань, кейсів, обговорення актуальних проблем теорії та практики, виконання творчих індивідуальних завдань, вирішення практичних задач, групових завдань, написання рефератів тощо.

8. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Українська школа природокористування.	1
2	Показники стану біорізноманіття в Україні.	2
3	Природоохоронне районування.	1
4	Природокористування та науково-технічний прогрес.	1
5	Відходи їх розміщення та утилізація.	1
6	Закордонний досвід формування стратегій еколого-економічного розвитку.	1
7	Екологічні ризики.	2
8	Торговельні механізми національного екологічного захисту.	1
9	Екологічне законодавство України.	2
10	Екологічна освіта та виховання.	1
Разом		13

9. Самостійна робота (заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1-й семестр		
1	Українська школа природокористування.	20
2	Показники стану біорізноманіття в Україні.	22
3	Природоохоронне районування.	27
4	Природокористування та науково-технічний прогрес.	20
5	Відходи їх розміщення та утилізація.	20
6	Закордонний досвід формування стратегій еколого-економічного розвитку.	22
2-й семестр		
7	Екологічні ризики.	10
8	Торговельні механізми національного екологічного захисту.	21
9	Екологічне законодавство України.	10
10	Екологічна освіта та виховання.	10
Разом		130

10. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено написання індивідуальних робіт.

11. Методи навчання

Лекції: докладне викладення навчального матеріалу із застосуванням мультимедійного проектору, оглядові лекції з використанням опорного конспекту, лекції-дискусії, лекції з помилками тощо.

Практичні заняття: вирішення багатоваріантних задач на основі розрахунків на прикладі найпростіших завдань, розв'язання тестових завдань, представлення студентами доповідей за індивідуальними темами, вирішення студентами кейсів, написання модульних контролів, робота над індивідуальними завданнями.

12. Методи контролю

Тестування, співбесіда з проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, виконання практичних творчих завдань з питань організації раціонального природокористування, управління еколого-економічним розвитком, економічної оцінки природних ресурсів, формування та реалізації стратегії еколого-економічного розвитку, захист обов'язкового домашнього завдання тощо.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний модульний контроль

Поточне тестування та самостійна робота									ДСК	Сума
Змістовий модуль № 1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	A1	40	100
4	4	4	4	4	4	4	4	28		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів, A1 – атестація за модулем.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Шапочка М. К. 1365 Методичні вказівки до практичних занять, самостійної роботи та контрольних робіт з дисципліни «Екологія та економіка природокористування» [Текст]: для студ. економічних спец. денної та заочної форм навчання / М. К. Шапочка, О. В. Шкарупа, О. О. Часник. – Суми : СумДУ, 2007. – 80 с.

15. Рекомендована література

Базова

№ з/п	Назва	Наявна кількість прим.	Вид
1	Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням : підручник / За ред. : Л. Г. Мельника, М. К. Шапочки. — Суми: Університетська книга, 2008. — 759 с.	8	Підручник
2	Мельник Л. Г. Економіка природних ресурсів / Мельник Л. Г., Сотнік І. М., Чигрин О Ю.. – Суми: Університетська книга, 2010. — 348 с.	5	Підручник
3	Мельник Л. Г. Экологическая экономика: учебник / Мельник Л. Г. – Суми: Университетская книга, 2001. — 350 с.	13	Підручник

Допоміжна

1. Білявський Г. О. Основи загальної екології : підручник / Г. О. Білявський, М. М. Падун, Р. С. Фурдуй. — 3-те вид., зі змінами. — К. : Либідь, 2006. — 368 с.
2. Бровдій В. М. Закони екології [Текст]: навч. посіб. / В. М. Бровдій, О. О. Гаца. — К. : Освіта України, 2007. — 380 с.
3. Мельник Л. Г. Економіка розвитку [Текст]: учеб. пос. / Л. Г. Мельник. — Суми : Университетская книга, 2000. — 450 с.
4. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: Учебник / Под ред. проф. Л. Г. Мельника (Украина) и проф. Л. Хенса (Бельгия). – Суми : ИТД «Университетская книга», 2007. – 1120 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Регіональна економіка та природокористування [Електронний ресурс]: навч. посіб. / За ред. А.П. Голікова. – К. : ЦУЛ, 2009. – 352 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>
2. Галушкіна Т. П. Економіка природокористування [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Т. П. Галушкіна. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 480 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>
3. Данилишин Б. М. Економіка природокористування [Електронний ресурс]: підручник / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян. – К. : Кондор, 2009. – 465 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>
4. Макарова Н. С. Економіка природокористування [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Н. С. Макарова, Л. Д. Гармідер, Л. В. Михальчук. — К. : ЦУЛ, 2007. — 322 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>
5. Сафранов Т. А. Екологічні основи природокористування [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Т. А. Сафранов. — 3-те вид., стереотип. — Львів : Новий Світ-2000, 2006. — 248 с. – Режим доступу: <http://lib.sumdu.edu.ua/library>

Розробник програми

к.е.н., ст. викладач О. М. Тур

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № від “_____” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № від “_____” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № від “_____” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № від “_____” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕГЛЯДУ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ

Робоча програма перезатверджена на 20__/20__ навчальний рік (без змін).
Протокол № від “_____” _____ 20__ року.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

1. Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 45/1,5 кред.; лк. – 16 год./8; пр. – 16 год./8; дск.

2. Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 1.

3. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R = 100 балів.

4. Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) виконання завдань на практичних заняттях – максимально 32 бали:

б) складання комплексних письмових модульних контролів – всього 28 балів, шкала оцінювання:

1-й модульний контроль – 28 балів:

- теоретичне завдання (тестування, теоретичні питання), практичне завдання (задачі) (при позитивному оцінюванні) – від 16,8 до 28 балів;

5. Підсумок рейтингових балів за модульними циклами (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (5 пр., модульний контроль) – 36,0...60,0 балів;

6. Умови ліквідації заборгованості з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п. 5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного, позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для виконання індивідуальних завдань студентами (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п. 4 та п. 6.

8. Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента:

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.	5 (відмінно)	$90 \leq RD < 100$
B	Добре – вище середнього рівня з кількома помилками.	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок		$74 \leq RD < 81$
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
E	Задовільно – виконання задовольняє мінімальні критерії		$60 \leq RD < 63$
FX	Незадовільно – можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
F	Незадовільно – необхідний повторний курс навчальної дисципліни .		$RD < 35$

- Студент, який протягом навчального періоду виконав всі заплановані види навчальної роботи і набрав кількість балів яка відповідає позитивній оцінці, отримує семестрову оцінку у відповідності до набраних рейтингових балів. Складання ПМК з метою підвищення позитивної оцінки не здійснюється .

- При отриманні студентом на протязі навчального періоду балів в межах $35 \leq RD < 59$ він повинен скласти захід підсумкового семестрового контролю (ПСК). Студент має право на два складання ПСК: викладачу і комісії. При успішному складанні ПСК виставляється оцінка «E - задовільно».

- Студенти, які мають рейтинговий бал за семестр менше 35 до заходу підсумкового семестрового контролю не допускаються і отримують оцінку «F - незадовільно» і їм призначається повторне вивчення дисципліни. У разі неуспішного повторного вивчення дисципліни студент відраховується з ВНЗ .

Лектор потоку

к.е.н., ст. викладач Тур О.М.

Завідувач кафедри ЕУ

к.е.н., ст. викладач І. В. Прожога

«_____» _____ 2016р.